

Sagsnr.: 25/3712

Ref. LBO, MORSTO, SAFEBY

Den 2. maj 2025

Høringsnotat vedrørende høring om forsøgsudsætning i Danmark af genetisk modificerede kartofler med forbedret resistens mod kartoffelskimmel (linjer af sorten "Ydun")

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen har modtaget en ansøgning fra KMC Amba og Københavns Universitet om forsøgsudsætning af genetisk modificerede kartofler (linjer af sorten "Ydun") i perioden fra 1. april til 30. oktober 2025. Kartofflerne er modificerede med teknikken CRISPR/Cas i genet Citrate Binding Protein (StCBP), så de bliver mindre modtagelige overfor fx kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). Formålet med forsøgsudsætningen er at undersøge muligheden for at reducere anvendelse af kemiske plantebeskyttelsesmidler mod kartoffelskimmel.

Ansøgningen har været i offentlig høring i perioden fra 19. marts til 9. april 2025, jf. § 9 i bekendtgørelse om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer (bekendtgørelse nr. 37 af 19. januar 2012).

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen har modtaget 10 høringssvar til ansøgningen. De indkomne høringssvar kan tilgås på høringsportalen, jf.: <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/69783>.

Ansøgningen har endvidere været i høring hos EU-Kommissionen og de øvrige EU-medlemsstater, jf. artikel 9 i udsætningsdirektivet (direktiv 2001/18/EF). Landbrugs- og Fiskeristyrelsen har ikke modtaget nogen høringssvar fra denne høring.

Dette høringsnotat indeholder et resumé af de fem indkomne høringssvar med substantielle bemærkninger samt Landbrugs- og Fiskeristytelsens bemærkninger til de enkelte høringssvar.

Nogle af høringssvarene opfordrer Landbrugs- og Fiskeristyrelsen til henholdsvis at godkende eller at afvise ansøgningen om forsøgsudsætning. Landbrugs- og Fiskeristyrelsen vil tage stilling til, om ansøgningen kan imødekommes ved at sammenholde ansøgningen med lovgivningens krav. Landbrugs- og Fiskeristyrelsen vil endvidere basere sin afgørelse på de risikovurderinger, som styrelsen har indhentet hos Aarhus Universitet og Danmarks Tekniske Universitet, samt på de indkomne høringssvar.

Høringssvar fra Dansk Korn og Foder (DAKOFO)

Resumé af høringssvaret:

DAKOFO er meget positivt stemt over muligheden for at lave forsøgsudsætning med CRISPR-modificerede kartofler med forbedret resistens mod kartoffelskimmel, som er en stor udfordring indenfor produktion af kartofler. I takt med, at der bliver færre bekæmpelsesmidler til rådighed, er det essentielt, at nye teknologier som CRISPR kan blive anvendt indenfor planteforædlingen til at udvikle mere resistente sorter. Det vil kunne understøtte den stærke danske kartoffelsektor, som sikrer en klimaeffektiv produktion af stivelsesprodukter. DAKOFO bemærker endvidere, at det er af stor betydning, at EU tilpasser sin lovgivning, så danske virksomheder kan deltage aktivt i den åbne globale handel med landbrugsprodukter

Landbrugs- og Fiskeristyrelsens bemærkninger til høringssvaret:

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen henviser til den indledende bemærkning om styrelsens stillingtagen til ansøgningen. Landbrugs- og Fiskeristyrelsen noterer sig bemærkningerne om CRISPR-teknikkens muligheder og anbefalingen om dansk holdning til den fremtidige regulering. Landbrugs- og Fiskeristyrelsen bemærker, at der pt. foregår forhandlinger om et forslag til fremtidig EU-regulering af planter frembragt med visse nye genomteknikker.

Høringssvar fra Dansk Industri (DI Fødevarer)

Resumé af høringssvaret:

DI Fødevarer mener, at moderne teknikker som CRISPR er et afgørende værktøj for udvikling af mere skimmelresistente kartoffelsorter, som der er så stor brug for. Kartoffelskimmel er en alvorlig sygdom, og mere resistente sorter vil kunne reducere anvendelsen af kemiske plantebeskyttelsesmidler. Forudsætningen for at udvikle nye løsninger er, at der foretages forsøgsudsætninger. DI finder det derfor særdeles vigtigt, at ansøgningen imødekommes.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsens bemærkninger til høringssvaret:

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen henviser til den indledende bemærkning om styrelsens stillingtagen til ansøgningen.

Høringssvar fra CropLife Danmark (CropLife-DK)

Resumé af høringssvaret:

CropLife-DK bakker op om forsøgsudsætningen. Udvikling af nye teknologier, som kan bidrage til en bæredygtig og ansvarlig landbrugsproduktion bør således have samfundets bevågenhed. Forsøgsudsætninger er i den forbindelse afgørende. Kartoffelavlere har i dag et begrænset udbud af løsninger til bekæmpelse af skadevoldere og sygdomme. Kartoffelproduktionen i Danmark er særligt udfordret af en stigende resistens hos kartoffelskimmel. Kartoffler med en forbedret resistens vil kunne reducere behovet for bekæmpelsesmidler, hvilket kan have positiv effekt på det nuværende resistenstryk. CropLife-DK pointerer, at kravene til forsøgsudsætninger er ude af proportioner. I den aktuelle forsøgsudsætning kunne den ændrede egenskab også være fremkommet gennem traditionel forædling. Såfremt miljøhensyn overholdes i forbindelse med forsøgsudsætningen, støtter CropLife-DK initiativet.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsens bemærkninger til høringssvaret:

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen henviser til den indledende bemærkning om styrelsens stillingtagen til ansøgningen. Landbrugs- og Fiskeristyrelsen bemærker videre, at forsøgsudsætninger er underlagt den gældende GMO-regulerings krav, og at det er disse krav, som Landbrugs- og Fiskeristyrelsen følger. Der foregår pt. forhandlinger i EU om et forslag til ny regulering af planter frembragt med visse nye genomteknikker. Hvis dette forslag vedtages, kan det indebære en lempeligere regulering af planter som den her omtalte kartoffel. Hvad angår miljøhensyn, så har AU vurderet, at der er meget lille sandsynlighed for, at der sker spredning af materiale fra forsøgsudsætningen til omgivelserne. Den genetisk modificerede kartoffels påvirkning af natur og miljø forventes ikke at være anderledes end andre konventionelt dyrkede kartofler.

Høringssvar fra Landbrug & Fødevarer (L & F)

Resumé af høringssvaret:

L & F støtter ansøgningen om forsøgsudsætning. CRISPR-teknologien er central for at udvikle de danske afgrøder til at imødegå de markante udfordringer, som fødevareproduktionen står overfor, især mht. klimaforandringer, bæredygtighed og kvalitetskrav. Den aktuelle ansøgning om forsøgsudsætning er særdeles interessant, fordi det er nødvendigt at afprøve og finde langtidsholdbare løsninger i kartoffel, hvor kartoffelskimmel kan være totalt ødelæggende for produktionen. L & F bemærker endvidere, at de støtter de danske myndigheders bestræbelser i EU for, at de målrettede mutationsteknikker ligestilles med klassiske mutationsforædlingsteknikker og dermed undtages for den nuværende omkostningstunge regulering.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsens bemærkninger til høringssvaret:

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen henviser til den indledende bemærkning om styrelsens stillingtagen til ansøgningen. Landbrugs- og Fiskeristyrelsen noterer sig bemærkningerne om CRISPR-teknikkens muligheder og om den danske holdning til den fremtidige regulering, jf. de igangværende forhandlinger om et forslag til fremtidig EU-regulering af planter frembragt med visse nye genomteknikker.

Høringssvar fra Miljøbevægelsen NOAH, Foreningen for Biodynamisk Jordbrug og Frie Bønder – Levende Land (NOAH, FBJ og FBLL)

NOAH, FBJ og FBLL har givet et foreløbigt høringssvar. Baggrunden for dette er, at NOAH, FBJ og FBLL har forsøgt at indhente analyser og rapporter fra Københavns Universitet (KU) om tidligere forsøgsudsætninger med CRISPR-modificerede kartofler. KU har imidlertid oplyst, at der endnu ikke er materiale tilgængeligt for offentligheden. NOAH, FBJ og FBLL mener, at det er udtryk for, at de tidligere forsøgsudsætninger ikke er gået som forventet, og at det giver grund til bekymring. Foreningerne ønsker høringsfristen forlænget, indtil det nævnte materiale foreligger, hvorefter de vil følge op på dette.

NOAH, FBJ og FBLL's foreløbige høringssvar er, at der ikke bør gives tilladelse til forsøgsudsætningen. Foreningerne mener således, at ansøgningen indeholder ubegrundede påstande, som f.eks.: "Der forventes ingen øget risiko for miljøpåvirkning, hverken på mennesker, dyr eller omkringliggende natur. Den forventede reducerede mængde svampemiddel forventes derimod at mindske risikoen for skadelige påvirkninger på alle omgivelser." NOAH, FBJ og FBLL savner også en analyse af, om stivelsesproduktionen ændrer sig i den modificerede kartoffel.

NOAH, FBJ og FBLL ønsker, at Danmark begynder at kigge på de "opportunity costs", som forskning i GMO indebærer. Vi kunne i stedet bruge penge og tid på forskning i lokale, resiliente og demokratiske madsystemer, der ikke skaber grobund for patenter på planter og afgrøder, som det fx gælder for de nye GMO-planter.

Landbrugs- og Fiskeristyrelsens bemærkninger til høringssvaret:

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen henviser til den indledende bemærkning om styrelsens stillingtagen til ansøgningen. Landbrugs- og Fiskeristyrelsen kan ikke imødekomme ønsket om at få udvidet høringsperioden. Styrelsen finder ikke, at den omtalte afrapportering om andre forsøgsudsætninger bør have opsættende virkning på den aktuelle høring. Styrelsen har løbende ført tilsyn med de tidligere forsøgsudsætninger og har ikke identificeret forhold, som rejser tvivl om, at den aktuelle forsøgsudsætning vil kunne gennemføres uden uacceptabel risiko for miljø og sundhed.